HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

[א]עירוב פרשיות כתוב כאן וכי כתיב [1]כי הוא זה [א]אמלוה הוא דכתיב ומאי שנא מלוה כדרבה [ב]דאמר רבה מפני מה אמרה תורה מודה במקצת הטענה ישבע חזקה אין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו והאי בכולי בעי דנכפריה והאי דלא כפריה משום דאין אדם מעיז פניו ובכולי בעי דלודי ליה והאי דכפר ליה במקצת סבר אי מודינא ליה בכוליה תבע לי בכוליה אישתמיט לי מיהא השתא אדהוו לי זוזי ופרענא הלכך רמא רחמנא שבועה עילויה כי היכי דלודי ליה בכוליה וגבי מלוה הוא דאיכא למימר הכי אבל גבי פקדון מעיז ומעיז [ג]תני רמי בר חמא ארבעה שומרין צריכין

עירוב פרשיות. פסוק שהוא מפרשה אחרת נתערב בזו שאינו מקומו דהאי כי הוא זה באם כסף תלוה[ד] הוה ליה למכתביה דהתם קאי דאילו בהך פרשתא דפקדון בלא הודאה במקצת מחייב: **ומאי שנא מלוה.** דעקרינן לקרא מדוכתיה ומוקמינן ליה עלה: **כדרבה דאמר רבה.** אין אדם מעיז פניו בפני זה שעושה לו טובה הלכך היכא דכפר הכל פטור משבועה דאי לאו קושטא בהדיה לא הוה מצי למכפר ביה והיכא דמודה מקצת בכולה בעי למכפריה והא דלא כפריה משום דאין אדם מעיז: **אבל בפקדון.** דאין כאן טובה: **מעיז ומעיז.** הלכך אפי' כפר בכוליה רמיא רחמנא שבועה עליה:

עירוב פרשיות כתוב כאן וכי כתיב כי הוא זה אמלוה הוא דכתיב. פי' בקונט' דפסוק זה דכי הוא זה מפרשה אחרת דבואם כסף תלוה את עמי הוה ליה למיכתב דהתם קאי דאי בהך פרשתא דפקדון בלא הודאה במקצת נמי מחייב וטעמא דעקרינן ליה מדוכתא כדמסיק ומ"ש מלוה כדרבה דאין אדם מעיז פניו לכן כופר הכל פטור אבל בפקדון שלא עשה לו טובה מעיז ומעיז הלכך אפי' כופר הכל חייב וקשה דבריש סנהדרין (דף ג: ושם) משמע דאפילו למ"ד עירוב פרשיות כתוב כאן לא עקרינן ליה לגמרי מפקדון לענין שלשה ומומחין ומיהו יש לדחות דלענין מודה מקצת דאיכא טעמא עקרינן ליה מפקדון לגמרי אבל לענין שלשה ומומחין דליכא טעמא קאי אתרוייהו אבל קשה דבפרק השואל (ב"מ דף צז:) גבי הא דמוקי מתניתין דהתם כשיש עסק שבועה ביניהם ומוקי רישא בתרתי וסיפא בתלת משמע דלא מחייב שבועה אלא א"כ יש חדא דקמודה והתם כרבי חייא בר יוסף מדקאמר בתר הכי ולרמי בר חמא אלמא דלא מחייב רבי חייא בר יוסף בלא הודאה מקצת אלמא לא עקר לגמרי כי הוא זה מפקדון ועוד דבכמה משניות משמע דלא מתחייב בפקדון אלא במודה מקצת כי ההיא דשבועות (דף מג.) דסלע הלויתני עליו ושתים היה שוה וכן ההיא דמנורה בת עשרה ליטרין (שם) וההיא דעשר גפנות טעונות מסרתי לך (שם דף מג:) ובהניזקין (גיטין דף נא. ושם) גבי שני כיסין קשורים מלאת לי דמחייבינן מודה מקצת ופטרינן כופר הכל אע"ג שלא עשה לו שום טובה ובפרק שני דכתובות (דף יח. ושם) ובשבועת הדיינים (שבועות דף מב.) פטרינן מנה לאביך בידי והאכלתיו פרס במגו דאי בעי כופר הכל משום דבכנו מעיז ולפירוש הקונטרס אדרבה כופר הכל ה"ל לחיובי התם וכן בפ"ק דב"מ (דף ד:) בשמעתא דהילך גבי סלעין דנרין ומפרש ר"ת דה"ק דכי כתיב כי הוא זה אמלוה נמי הוא דכתיב דבעינן הודאה בהדי שבועה דכפירה והכי נמי בעינן הודאה בהדי שבועה דנאנסו אבל כפירה לא בעינן בההיא דנאנסו ובאותו ענין דקאי כי הוא זה אמלוה קאי נמי אפקדון וכי היכי דמלוה מחייב אשתי פרות לחוד חדא דהודאה וחדא דכפירה מחייב נמי אפקדון אשתי פרות חדא דהודאה וחדא דנאנסו אבל רבי חייא בר אבא ורמי בר חמא בעו שלש פרות חדא דהודאה וחדא דכפירה וחדא דנאנסו דכי הוא זה אפקדון דוקא כתיב ולא אמלוה והא דבעיא כפירה והודאה במלוה שמא במה מצינו ילפינן מפקדון אע"ג דלענין שלשה ומומחין לא ילפינן מלוה מפקדון במסכת סנהדרין (דף ג: ושם) למאן דלית ליה עירוב פרשיות לענין מודה מקצת מסתבר למילף טפי והוא הדין דבפקדון מחייב בכפירה והודאה לחוד בלא נאנסו אבל בנאנסו בלא כי הוא זה לא מחייב דהכי משמע ליה פשטיה דקרא לאצרוכי כי הוא זה בהדי נאנסו ולא נאנסו בהדי כי הוא זה אבל כופר הכל פטור לכ"ע בכל מקום אפילו במקום שיכול להעיז דגזירת הכתוב הוא כי הוא זה דוקא ולא כופר הכל והא דקאמר מ"ש מלוה מפרש ר"ת מאי טעמא דמלוה פירוש [מאי] טעמא דמודה מקצת חייב ולא מהימן במגו דאי בעי כפר הכל והוי כי ההוא דסוף כל הנשבעין (שבועות דף מח:) גבי נשבעין שלא בטענה דקאמר מאי שנא הני ופירוש מאי טעמא דהני ומה שכתוב בספרים גבי מלוה הוא דאיכא למימר הכי אבל בפקדון מעיז ומעיז לא גריס ליה רבינו תם ובספרים ישנים ליתא והא דאמר בסוף המוכר את הבית (ב"ב דף ע.) גבי המפקיד אצל חבירו בשטר אילו אמר נאנסו לאו שבועה בעי דמשמע דנאנסו לחוד בלא הודאה כלל מחייב שבועה אור"ת דההיא שבועה דרבנן שנתקנה קודם שבועת היסת כי הנהו דפרק הכותב (כתובות דף פז:) הפוגמת כתובתה ואינך דסבר רמי בר חמא שבועה דאורייתא ומסיק אלא מדרבנן והא דתנן בפרק השואל (ב"מ דף צז:) זה אומר שאולה וזה אומר שכורה ישבע ופריך בגמרא ואמאי מה שטענו לא הודה לו והך פירכא ליתא אליבא דרב נחמן דמוקמא התם מתני' אליביה כשיש עסק שבועה ביניהם ורישא בתרתי וסיפא בתלת או רישא בתלת וסיפא בארבע ויש כאן מה שטענו הודה לו אלא לרב הונא ורב יהודה פריך דליכא אלא הך דשאלה ושכירות ומשני ע"י גלגול דכדרכה מתה ההיא שבועה נמי מדרבנן דמדאורייתא לא מחייב כיון דאין כאן הודאה ומיהו בין לפ"ה ובין לפי' ר"ת קשה מהא דאמרינן בפ' כל הנשבעין (שבועות דף מה: ושם) דאם שכרו בלא עדים מתוך שיכול לומר לא שכרתיך מעולם יכול לומר שכרתיך ונתתי לך שכרך ופריך אלא שבועת שומרים דחייב רחמנא היכי משכחת לה מתוך שיכול לומר להד"ס יכול לומר נאנסו והשתא לפירוש ר"ת אהייא קאי אי אההיא דהודאה קאי אי אמר לא היו דברים מעולם א"כ היה כופר הכל ואין זה מגו דאל"כ ליפרוך אכל מודה מקצת דליפטר במגו דאי בעי כופר הכל ואי אההיא דנאנסו קאי כי קאמר נמי להד"ס מחייב שבועה כיון דאיכא כפירה והודאה ולפי' הקונטרס נמי דליכא הודאה כי אמר אההיא דנאנסו נמי להד"ס בעי שבועה דהא מחייב שבועה בפקדון אכופר הכל ואי הוה אמרינן דלרבי יוחנן ולרמי בר חמא לא מחייב אפקדון אכפירה והודאה בלא נאנסו הוה ניחא דפריך לה התם אבל לא יתכן כלל דע"כ על כפירה והודאה לחוד מחייב אפילו אפקדון כדמוכח במשניות טובא בההיא דסלע הלויתני ומנורה ועשר גפנים ואע"ג דמוקמינן מתניתין דהשואל בכמה פרות אע"ג דלא מתני במתני' הנהו לא מסתבר לאוקמי הכי וכן בהלואה דילפינן מפקדון גבי סלעים דנרים ובשבועות גבי סלע הלויתיך ונראה כפירוש ריב"א דמפרש כי כתיב כי הוא זה אמלוה הוא דכתיב והלכך בפקדון נמי לא מוקמינן ליה אלא בטענה דשייכא במלוה דהיינו בכפירה והודאה אבל טענת נאנסו לא והכי קאמר מאי שנא טענה דשייכא במלוה מטענת נאנסו ומסיק כדרבה וגבי מלוה הוא דאיכא למימר הכי כלומר בטענה השייכא במלוה כגון כפירה והודאה דאין מעיז פניו לכפור במידי דידע בה חבריה אבל בפקדון כלומר טענה השייכא בפקדון כגון נאנסו דלא ידע ביה חבריה מעיז ומעיז ומחייב בלא הודאה דאם כופר הכל היה פטור במקצת נמי יפטר במגו דאי בעי כפר הכל ומיהו בטענות כפירה אפילו במקום שיכול להעיז פטור דגזירת הכתוב היא והשתא ניחא ההיא דכל הנשבעין דקאמר מתוך שיכול לומר להד"ס יכול לומר נאנסו אע"ג דאין זה מגו לגמרי דהאי חשוב העזה והאי לא חשוב דבהאי ידע ובהאי לא ידע מכל מקום מדמה ליה למגו דלעיל דההוא נמי לאו מגו הוא דניחא ליה למימר טפי שכרתיך ונתתי לך שכרך דחוששו טועה משום דטרוד בפועליו ולא כמשקר במזיד ממאי דנימא לא שכרתיך מעולם דליכא למיתלי בטרוד בפועליו וההיא דס"ה (ב"ב דף לו.) גבי הנהו עיזי דאכלי חושלי בנהרדעא דיכול לטעון עד כדי דמיהם במגו שיכול לומר לקוחים הן בידי ובפ"ב דכתובות (דף [ט]יח) גבי שדה זה של אביך היה ולקחתיו ממנו דאפילו טענו הבן שהיה של אביו אלא שאין לו עדים מהימן לומר לקחתיו במגו שיכול לומר לא היה של אביך מעולם אע"ג דבהאי ידע ובהאי לא ידע לא דמי למידי דכפירה דלכפור ודאי אינו מעיז במידי דידע ביה חבריה והנהו דהתם לאו מידי דכפירה נינהו ומיהו ההיא דהשואל קשה לפירושו דמשמע דר' חייא ב"ר יוסף נמי בעי הודאה בהדי נאנסו דמוקי רישא בתרתי וסיפא בתלתא אם לא נאמר סוגיא דהתם לא כר' חייא בר אבא ולא כר' חייא ב"ר יוסף וא"ת למאן דבעי שלש פרות ליפטריה במגו דאי בעי אמר נאנסו אההיא דכפירה וי"ל כגון דההיא דכפירה קמן וא"ת ליפטריה במגו דאי בעי מודה בה ואההיא דטען דמתה בפשיעה יכפור ובאידך נאנסה דהשתא ה"ל בההיא דמודה בה הילך ופטור משבועה לאו פירכא היא דאם הילך הוא א"כ ה"ל כופר הכל ואין אדם מעיז אי נמי כגון דההיא דקיימא קמן עדיפא ואין רוצה להודות בה ואין להקשות יהא נאמן במגו דאי בעי אמר להד"ס נמי אההיא דנאנסו דבריש כל הנשבעים (שבועות דף מה:) משני לה דאפקיד ליה בשטר: **חזקה אין אדם מעיז.** הכל מפורש בכמה מקומות:

א) [סנהדרין ג:], ב) שבועות מב: ב"מ ג. ה: כתובות יח. גיטין נא:, ג) ב"מ ה: נא., ד) [שמות כב], ה) [נ"ל טו: וכמבואר שם בתוס' ד"ה ומודה ר"י],

תורה אור השלם

1. עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע עַל שׁוֹר עַל חֲמוֹר עַל שֶׂה עַל שַׂלְמָה עַל כָּל אֲבֵדָה אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה עַד הָאֱלֹהִים יָבֹא דְּבַר שְׁנֵיהֶם אֲשֶׁר יַרְשִׁיעֻן אֱלֹהִים יְשַׁלֵּם שְׁנַיִם לְרֵעֵהוּ: שמות כב ח

רבינו חננאל

עירוב פרשיות כתיב כאן **וכי כתיב כי הוא זה אמלוה הוא דכתיב.** פיר', פרשיות הללו מעורבות הן וכי כתיב האי קרא אאם כסף תלוה את עמי את העני עמך אשר יאמר כי הוא שטענתה עלי זה הוא לא תהיה לו כנושה כאילו התם כתיב דהתם ענייניה, ואמרינן ומאי שנא בין מלוה לפקדון, ופרקינן חזקה אין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו כי נמצא משלם רעה תחת טובה תחת החסד שגמלו והלוהו ממונו כפר בו, אבל הפקדון שאינו כן מעיז ומעיז, לפיכך אע"פ שאינו מודה במקצת חייב. וקימא לן כר' חייה בר יוסף ודלא כר' חייה בר אבא אמר ר' יוחנן.

קנב א מיי' פ"א מהל' טוען ונטען הל' א סמג עשין סה טוש"ע ח"מ סי' פז סעיף א:

מוסף רש"י

עירוב פרשיות כתוב כאן. שהפרשיות הכתובות באלה המשפטים מעורבבות הן, שיש מקרא כתוב בפרשה זו שאינו יכול לעמוד בה, אלא מפרשה אחרת הוא, כגון אשר יאמר כי הוא זה, דילפינן מיניה מודה במקצת הטענה ישבע כו', שכתב בשומר חנם, לאו אשומר חנם קאי, דשומרין אע"פ שלא הודו במקצת חייבין לישבע, דהודאה מקצת הטענה אפרשת דאם כסף תלוה קאי, דהתם הוא דבעינן הודאה במקצת, ואי לא מודה כלום חזקה אם טענת התובע אמת לא היה יכול זה להעיז פניו נגדו ולומר לא הלויתני, הלכך אפילו שבועה לא בעי, אבל בפיקדון דליכא גמילות חסדים מעיז פניו וכופר הכל ובעי שבועה (סנהדרין ב:). **מפני מה אמרה תורה מודה במקצת הטענה ישבע.** ולא חשבו כמשיב אבידה לפטרו שלא כפר בכולו (ב"מ ג.). **חזקה אין אדם מעיז פניו.** לכפור את הכל, הלכך בשביל הודאת המקצת אינו נאמן על השאר, דהאי בכוליה בעי לכפריה כו' (גיטין נא:). **ובכולי בעי דלודי ליה.** וכי תימא לא נשבעיה אשארא, דמיגו דחשוד אממונא חשוד נמי אשבועתא, אממונא לא חשוד מדלא כפריה בכוליה, דהאי כי אודי בפלגא בכוליה נמי בעי דלודי והאי דלא אודי ליה לאו דלדעתו למיגזליה, אלא אישתמוטי אישתמיט לדחויי השתא (שם) לפי שברצונו היה מודה בכולו אלא שאין בידו לפרוע וסבר עד דהוי לי זוזי ופרענא ליה (ב"מ ג:).